

Eri päihteiden vaikutus seksuaalisuuteen

Päihdelääketieteen päivät 2022 – Päihteet ja seksi

Vilho Ahola, LL

Seksuaalilääketieteen eurooppalainen erityispätevyys (Fellow of the European Council of Sexual Medicine)

Kliininen seksologi

Vilho Ahola

- Lääketieteen lisensiaatti (Helsingin yliopisto)
- Jatko-opintoja, Integral Theory (tieteenfilosofian metateoria) maisteriohjelmassa, JFK University, California, USA
- erikoistuva lääkäri (työterveyshuolto, Helsingin yliopisto ja Terveystalo Kamppi)
- erityispätevöityvä lääkäri (unilääketiede, Coronaria Uniklinikka ja Michiganin yliopisto)
- Väitöskirjatutkija (Helsingin yliopisto yhteistyössä Jyväskylän yliopisto, opintoja Aalto-yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto)

- Fellow of the European Council on Sexual Medicine (UEMS), kliininen seksologi (Sexpo)
- Kliinisen hypnoterapian 1-vuotinen koulutus, psykofyysisen psykoterapian perusteet (Arcada)

- Tantraohjaaja (Sexpo), opintoja (Tantrika Institute, Embodied Philosophy)
- Joogaopettaja (Shakta 200h), opintoja (Yoga Alliance)
- MindfulnessBasedStressReduction (advanced taso, Psykoterapiainstituutti),
 - opintoja (Integrum, Synthesis Institute, Princetonin ja Leidenin yliopisto)

Luennon rakenne

- Yleistä
- Kofeiini ja nikotiini
- Alkoholi
- Kannabis
- Opiaatit (päihdekäyttö, kivunhoito ja korvaushoito)
- Bentsodiatsepiinit
- Amfetamiini ja muut piristeet
- MDMA ja klassiset psykedeelit

Yleisesti seksuaalitoiminnoista ja välittäjäaineista

- Dopamiini on seksuaalifunktioissa ”kaasu”
- Serotoniini on ”jarru”

- Sympatikotonia vaikeuttaa erektiota ja kostumista

- Estojen ja ahdistuksen väheneminen useimmiten edistää seksuaalitoimintoja

Kofeiini ja nikotiini

- Kofeiinin yhteys seksuaalihäiriöihin nähtävissä lähinnä uupumus/ylikuormitus –tyyppisissä tapauksissa
- vireystilan keinotekoinen ylläpitäminen
 - sympatikotonia
- Nikotiini ja tupakkatuotteet
- akuutisti vasokonstriktio
 - erektio, kostuminen, kiihottuminen
- kroonisesti endoteelidysfunktio ja valtimotauti
 - erektio, kostuminen, kiihottuminen

Alkoholi - akuutti vaikutus

- Akuutisti poistaa estoja, ahdistusta.
 - Riskikäyttäytyminen ↑
- Mahdollisesti naisilla nostaa testosteronia -> lisää halua
- vähentää fysiologista kiihottumista ja kostumista sekä orgasmeja
- Miehillä erektio, orgasmi, siemensyöksy vaikeutuvat >1‰

Alkoholi - krooninen

- Kroonisella alkoholinkäytöllä negatiivisia vaikutuksia seksuaalisuuteen
 - sentraalinen hypogonadismi miehillä ja naisilla
 - suorat kivesvauriot oksidatiivisesta stressistä
- Miehillä autonomisen hermoston säätelyn häiriintymiseen liittyvät laukeamishäiriöt (ennenaikainen ja viivästynyt)
- Alkoholineuropatiasta seuraava erektiohäiriö

Kannabis - akuutti

- Satunnaisella kohtuuskäytöllä ilmeisesti edullisia vaikutuksia
- Estojen ja ahdistuksen väheneminen, tuntoherkkyyden lisääntyminen, empatogeenisyys
- “independently associated with increased sexual frequency and does not appear to impair sexual function.” (J Sex Med. 2017;14[11]:1342.)
- “Increased frequency of marijuana use is associated with improved sexual function among female users, whereas chemovar type, method of consumption, and reason for use does not impact outcomes.” (Sex Med 2020;8:699–708.)
- Ei vaikutuksia kostumiseen, orgasmitiheyteen tai objektiivisesti mitattavaan orgasmien intensiteettiin
- Suurempiannoksisena kertakäyttökin lamaava
- "data indicate dose-dependent effects on female sexual desire and receptivity, such that low doses generally facilitate or have no effect but high doses inhibit." (Sex Med Rev Vol 8 Jan 2020)

Kannabis - krooninen

- Vaikutus testosteroniin – tutkimustieto ristiriitaista
 - Akuutisti mahdollisesti nostaa testosteronitasoa
 - Mahdollisesti pitkäaikaiskäyttö vähentää LH eritystä
 - Mahdollisesti myös suoraa vaikutusta kiveksiin
- Runsaasti kannabista käyttävillä naisilla enemmän orgasmivaikeuksia
- Käyttötapa merkittävä
 - polttaminen heikentää endoteelifunktiota kuten tupakointi

Opiaatit

- Kaikilla syillä/indikaatioilla käytettyinä opiaatit aiheuttavat sentraalista hypogonadismia
 - metadoni buprenorfiinia hankalampi
 - kivunhoidossa ja pitkäaikaisessa korvaushoidossa testosteronikorvaushoito joskus tarpeellinen
 - naisilla kuukautishäiriöt, amenorrhea, hedelmättömyys
- Päihdekäytössä akuutisti euforia ja sedaatiota vähentävät seksuaalista mielenkiintoa
 - vaikeuttaa erektiota, laukeamista
 - ahdistusta lievittävä vaikutus saattaa näyttäytyä edullisena

Bentsodiatsepiinit

- Päihdekäytössä melko harvoin ainoana

- GABAerginen stimulaatio inhiboi seksuaalitoimintoja
- Pienet määrät saattavat toisaalta edistää seksuaalitoimintoja ahdistuksen lieventyessä

Stimulantit

- Dopamiinivälitteinen vaikutus lisää seksuaalista halukkuutta
- Emotionaalisesti latistava vaikutus
- Vasokonstriktio ja sympatikotonia vaikeuttavat erektiota
- Ejakulaatioaika pitenee

- Riskikäyttäytyminen

- ”Chemsex” (Int J Environ Res Public Health 2021)
 - metamfetamiini, GHB/GBL ja khat

- Pitkäaikaiskäytössä seksuaalihäiriöt yleisiä
- Endoteelivauriot voivat heikentää erektiokykyä

MDMA

- MDMA:n serotoniinivaikutus inhibitorinen seksuaalitoiminnoille
 - seksuaalinen halu, erektio, orgasmi
- Mahdollisesti myös prolaktiinin erityksen lisääntyminen
- "Desire and satisfaction were moderately to profoundly increased by MDMA in more than 90% of subjects. Orgasm was delayed but perceived as more intense. Erection was impaired in 40% of the men. It seems that MDMA impairs sexual performance, in spite of enhancement of sexual desire and the perception of greater satisfaction." (Eur Psych Vol 16; 2001)

Psykedeelit (LSD, psilosybiini)

- Serotonerginen vaikutus heikentää ja vaikeuttaa seksuaalitoimintoja
- Emotionaalinen yhteys voi voimistua
- Tuntoherkkyys, aistimuutokset
- Nopean toleranssin kehittymisen vuoksi kroonista käyttöä ei oleellisesti esiinny

Kiitos!